

You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Ewaluacja a czynniki wpływające na stopień przygotowania się uczniów do różnych form weryfikacji kompetencji językowych

Author: Monika Horyśniak

Citation style: Horyśniak Monika. (2016). Ewaluacja a czynniki wpływające na stopień przygotowania się uczniów do różnych form weryfikacji kompetencji językowych. W: D. Gabryś-Barker, R. Kalamarz (red.), "Ocenianie i pomiar biegłości językowej : wybrane aspekty teoretyczne i praktyczne" (S. 119-134). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Monika Horyśniak

Ewaluacja a czynniki wpływające na stopień przygotowania się uczniów do różnych form weryfikacji kompetencji językowych

Evaluation and Factors Influencing the Level of Preparedness for Different Forms
of Language Skills Assessment Among Students

A b s t r a c t: Foreign language didactics devotes significant attention to the questions of evaluation, both in theoretical and practical terms. The article, focusing upon the process of learning second foreign languages (French, Spanish, German, Russian, Italian), discusses the results of research conducted on the basis of questionnaires which asked the students of a regular high school and an art high school to evaluate their perception of the different forms of language skills assessment. Among the different language competences, students value first and foremost speaking skills, but they also value listening and reading comprehension. The majority of the students consider the amount of second foreign language classes satisfactory. The analysis of the questionnaire attempts to answer the questions considering the preferred methods of foreign language acquisition and the time devoted to preparation for the assessment of particular language skills. The majority of students indicate quizzes and written tests as their favourite methods of assessment. Surprisingly, conversation is the fifth favourite method of skills assessment.

In addition to that, the article also presents the opinions of students, accounting for their subjective evaluation of the degree of difficulty of the particular language skills. Moreover, the article also raises the still-valid question concerning the students' motivation to learn foreign languages, which also influences the results of evaluation.

Key words: evaluation, language skills, skills assessment, motivation

1. Wprowadzenie

Podjętym często w ostatnim czasie tematem jest ewaluacja związana z procesem dydaktycznym. W sytuacji szkolnej nauczyciele postrzegają

ją jako formę pomiaru i kontroli ich pracy pedagogicznej. Jednak nie można zapomnieć, że ewaluacja powinna być bardziej rozumiana jako pojęcie wielopłaszczyznowe obejmujące efekty pracy uczącego się oraz nauczyciela, jak również czynniki, które wpływają na proces przyswajania języka obcego (zob. KOMOROWSKA 1999). Udziałem nauczyciela staje się niejednokrotnie obawa związana z ewaluacją rozumianą jako **wskaźnik** sukcesu lub porażki w pracy dydaktycznej. Tymczasem takie jej rozumienie może spowodować utratę cennej wartości, jaką jest uzyskanie informacji o postępach ucznia w procesie nauczania – uczenia się. Wybrane formy ewaluacji mogą stać się zarówno dla nauczyciela, jak i ucznia pomocą w zaplanowaniu kolejnych etapów nauczania – uczenia się. Temat artykułu koncentruje się na czynnikach wpływających na sposób i stopień przygotowania się uczniów do różnego rodzaju prac kontrolnych. W kontekście zarysowanej sytuacji dydaktycznej artykuł jest próbą – nie tyle teoretycznego, ile praktycznego – pokazania zagadnień związanych z ewaluacją, które wynikają z przeprowadzonych badań empirycznych.

2. Cel badań i uczestnicy

2.1. Cel badań

Artykuł ma na celu przedstawienie wyników analizy opartej na badaniu ankietowym przeprowadzonym w lutym 2016 roku wśród uczniów liceum ogólnokształcącego i liceum plastycznego. Celem było pozyskanie subiektywnej opinii uczniów na temat chętniej wybieranych form pisemnej kontroli kompetencji językowych, ale także wybranych aspektów mających w większym lub mniejszym stopniu związek z procesem nauczania – uczenia się języków obcych. Wynik ewaluacji jest wypadkową wielu czynników takich jak: sposób uczenia się, wybór metod przyswajania materiału językowego, motywacja, czas poświęcony na przygotowanie się do form weryfikacji kompetencji językowych.

Obszarem analizy były cztery kompetencje językowe: mówienie, umiejętność pisanie i rozumienia tekstu pisanego oraz rozumienie ze słuchu. Uwzględniona została też poprawność gramatyczna, która wpływa na jakość wypowiedzi pisemnej i ustnej. W dydaktyce języków obcych, nastawionej na naukę przekazu i komunikacji, gramatyka zajmowała drugo- lub nawet trzecioplanową rolę. Dzisiaj jednak coraz częściej zwraca się większą uwagę na rolę gramatyki w planowaniu wypowiedzi językowych. Stąd też ciekawą kwestią wydało się zapytanie uczniów, jak postrzegają rolę gramatyki i w jakim

stopniu – według ich subiektywnej opinii – wpływa ona na komunikatywność wypowiedzi pisemnych i ustnych.

Innym ważnym aspektem jest pytanie o liczbę godzin tygodniowo drugiego języka obcego jak i to, ile czasu, poza lekcjami w szkole, uczniowie przeznaczają na naukę danego języka w domu, ponieważ czas poświęcony na przygotowywanie się ma następnie przełożenie w osiąganiu wyższych wyników nauczania.

Pytanie o motywację daje możliwość wyboru powodów, dla których uczeń podejmuje wysiłek uczenia się drugiego języka obcego i, przypomina Hanna KOMOROWSKA (1999), ma wpływ na wyniki w nauce.

2.2. Uczestnicy badań

W badaniu wzięło udział 295 uczniów liceum ogólnokształcącego i liceum plastycznego, którzy, oprócz języka angielskiego, traktowanego priorytetowo, wybrali jeden z pięciu języków obcych takich, jak: francuski, hiszpański, niemiecki, rosyjski lub włoski. Liczba respondentów kształtowała się następująco: język francuski: 46 uczniów, hiszpański: 104 uczniów, niemiecki: 93 uczniów, rosyjski: 13 uczniów (jedna grupa klasy I) i włoski: 39 uczniów. Badaniem ankietowym zostali objęci uczniowie trzyletniego liceum ogólnokształcącego i czteroletniego liceum plastycznego.

2.3. Charakterystyka narzędzia badawczego

Ankieta została przeprowadzona w lutym 2016 roku przy współpracy nauczycieli prowadzących zajęcia w poszczególnych grupach językowych. Ankieta była anonimowa i zawierała 12 pytań. W kwestionariuszu przeważały pytania zamknięte: z zastosowaną skalą ważności, jedno- i wielokrotnego wyboru, i pytania półotwarte. W pierwszym pytaniu badani zaznaczali stopień ważności czterech kompetencji językowych i gramatyki. Następnie wyrażali opinię na temat liczby lekcji w tygodniu drugiego języka obcego i czasu poświęconego na samodzielną naukę w domu. Respondenci mieli możliwość wyboru sposobu, w jaki uczą się drugiego języka obcego oraz preferowanej formy sprawdzania wiedzy: sprawdzian, kartkówka, wypracowanie, wypowiedź ustna, dialogi, dyskusja. Uczniowie mogli wyrazić swoje zdanie, na ile ważne jest dla nich uzyskanie dobrej oceny, usłyszenie pochwały nauczyciela lub rodziców. Badani

zostali także poproszeni o określenie ich systematyczności w przygotowywaniu się na następne zajęcia. Nie bez znaczenia dla ewaluacji było pytanie o powody, dla których uczniowie uczą się drugiego języka obcego. Interesującym aspektem ewaluacji było również uzyskanie informacji, która z kompetencji językowych jest dla nich najłatwiejsza, a która sprawia im trudność. W badaniu ankietowym prosiłam też o wskazanie preferowanej tematyki zajęć.

3. Omówienie wyników

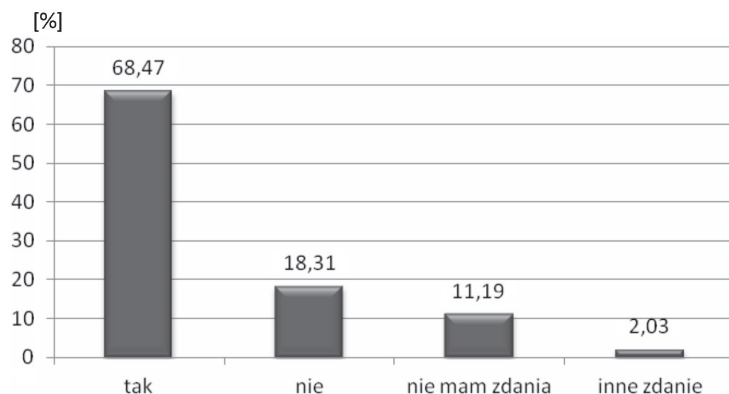
Po odrzuceniu ankiet nieważnych (niekompletnych) zebrane wyniki z wszystkich grup pozwoliły mi na sformułowanie wniosków ogólnych oraz w odniesieniu do poszczególnych grup językowych. Zgodnie z tym, co napisałam wcześniej, dotyczą one kompetencji językowych, czasu poświęconego na naukę drugiego języka, preferowanych form weryfikacji opanowanego materiału oraz ulubionych tematów zajęć. Uzyskane wyniki badań, pozwalające poznać opinie uczniów na temat różnych aspektów ewaluacji, zostały przedstawione na wykresach i omówione.

3.1. Ocena ważności kompetencji językowych

Aby poznać ocenę stopnia ważności każdej z kompetencji, zastosowana została pięciostopniowa skala ważności, szeregująca odpowiedzi od najważniejszej do najmniej ważnej. Respondenci mogli wybrać w powyższej skali jedną odpowiedź dla każdej z kompetencji językowej odrębnie. We wszystkich klasach można zaobserwować, że najważniejszą kompetencją, według uczniów, jest mówienie. Wyniki wskazują, że 62,37% uczniów uważa tę kompetencję za najważniejszą, 23,05% respondentów – za bardzo ważną, a 13,56% – za ważną. Równie istotną kompetencją jest rozumienie ze słuchu, ponieważ 28,14% respondentów uważa ją za najważniejszą, a 42,71% za ważną. Cenioną przez uczniów umiejętnością jest także rozumienie tekstu pisanego, ponieważ 8,47% respondentów uważa ją za najważniejszą, a ponad 87% – za bardzo ważną lub ważną. Umiejętność pisanie w języku obcym ważna jest dla 83% uczniów, w tym 31,53% z nich uważa ją za bardzo ważną. Co ciekawe, także poprawność gramatyczna odgrywa nie mniej ważną rolę. Wprawdzie tylko 4% respondentów wskazuje na gramatykę jako umiejętność najważniejszą, ale 22% uczniów uważa tę kompetencję za bardzo ważną i aż 54% – za ważną.

3.2. Wpływ liczby godzin

W szkole średniej – gdzie przeprowadzono badania – liczba godzin drugiego języka jest mniejsza niż lekcji języka angielskiego. Zazwyczaj kształtuje się ona następująco: dla uczniów klas I są to trzy lekcje tygodniowo, dla uczniów klas II – dwie, a dla uczniów klas III – tylko jedna godzina. Biorąc pod uwagę ogólne wyniki przeprowadzonych badań, zdaniem uczniów liczba lekcji tygodniowo drugiego języka obcego jest wystarczająca, co przedstawia wykres 1.

Wykres 1. Czy Twoim zdaniem liczba lekcji drugiego języka (francuskiego, hiszpańskiego, niemieckiego, rosyjskiego, włoskiego) tygodniowo w szkole jest wystarczająca?

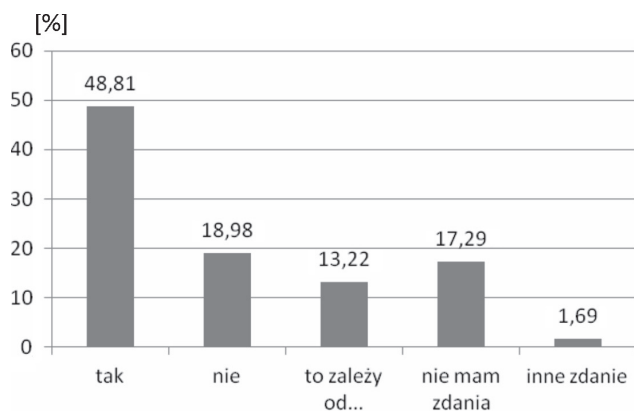
Źródło: Badania własne.

Dla 68,47% uczniów liczba lekcji drugiego języka jest wystarczająca, dla 18,31% – nie jest wystarczająca, 11,19% respondentów nie ma zdania.

Chociaż większość respondentów ocenia liczbę zajęć w szkole jako wystarczającą, analiza badań dla poszczególnych języków obcych pozwala zauważyć, że dla uczniów w klasach z językiem francuskim (28,26%) i uczniów z językiem hiszpańskim (20,19%) liczba lekcji drugiego języka nie jest wystarczająca.

3.3. Kwestia czasu poświęcanego na naukę

Trudna do zmierzenia wydaje się kwestia określenia czasu samodzielnie poświęconego na naukę drugiego języka obcego. Uczniowie zostali zapytani, czy, w ich subiektywnej ocenie, poświęcają wystarczająco dużo czasu na naukę języka obcego (zob. wykres 2).

Wykres 2. Czy samodzielnie poświęcony czas na naukę drugiego języka obcego poza zajęciami uważasz za wystarczający?

Źródło: Badania własne.

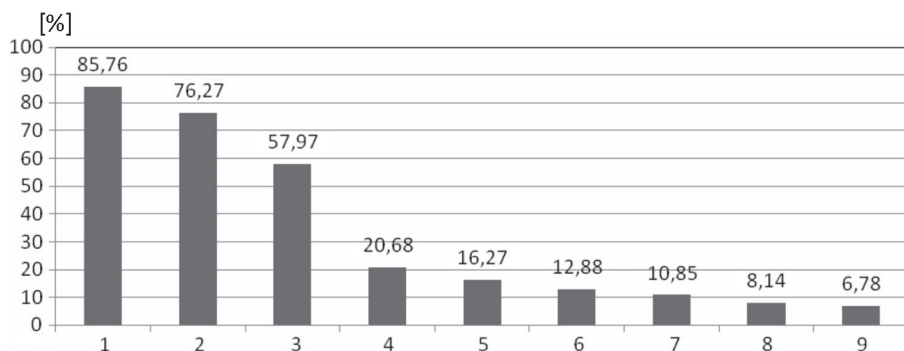
Powyższy wykres obrazuje opinię uczniów na temat czasu poświęconego na samodzielne uczenie się: 48,81% respondentów ocenia tę ilość czasu jako wystarczającą, a 18,98% jest zdania, że nie jest ona wystarczająca. Natomiast część spośród badanych (13,22%) wskazuje, że czas ten zależy od różnych czynników, wśród których wymienione zostały na przykład: stopień trudności materiału i jego ilość do przyswojenia, zapowiedziane sprawdziany, obowiązki domowe, umiejętność skupienia się, chęć do nauki, ilość innych zajęć szkolnych i zbyt mała ilość wolnego czasu.

Analizując wyniki w odniesieniu do poszczególnych języków, możemy zauważyć, że 36,96% uczących się języka francuskiego uważa, że czas poświęcony na naukę tego języka jest wystarczający; 28,26% uczniów uważa natomiast, że nie jest on wystarczający, a 17,39% nie ma zdania. Uczniowie w klasach z językiem hiszpańskim oceniają, że indywidualny czas poświęcony na naukę tego języka jest wystarczający (46,15%), 18,27% licealistów nie ma zdania. Zdecydowanie więcej uczniów zgłębiających język niemiecki (56,99%) i włoski (61,54%) uważa, że czas poświęcony na naukę tych języków jest wystarczający. Uczniowie wyrażający opinię, że czas poświęcony na naukę języka niemieckiego i włoskiego jest niewystarczający, stanowią odpowiednio 15,05% i 20,51%. W przypadku uczniów w klasach z językiem rosyjskim tylko 15,38% respondentów uważa, że poświęcają oni zbyt mało czasu na naukę tego języka. Natomiast 30,77% jest zdania, że ilość samodzielnie poświęconego czasu na naukę uwarunkowana jest różnymi czynnikami, takimi jak: ilość i stopień trudności materiału językowego, jego zakres oraz tematyka zajęć.

3.4. Sposoby uczenia się

Ewaluacja umiejętności językowych powinna być poprzedzona indywidualną pracą uczącego się. Respondenci zapytani, w jaki sposób uczą się języka obcego w domu, wskazali te sposoby uczenia się, które wybierają najczęściej. Wyniki w tym obszarze badań zostały uszeregowane od wartości największej do najmniejszej, aby można było łatwiej zauważyć preferowane sposoby aktywności danego języka obcego. Ogólne wyniki badań kształtują się następująco (zob. wykres 3):

Wykres 3. W jaki sposób uczysz się drugiego języka obcego w domu?

Objaśnienia: 1 – powtarzam słowa; 2 – korzystam z notatek zrobionych na...; 3 – korzystam z Internetu; 4 – wykonuję samodzielnie ćwiczenia; 5 – oglądam programy telewizyjne w...; 6 – koresponduję z obcokrajowcem; 7 – czytam teksty, np. artykuły prasowe; 8 – inne; 9 – słucham audycji radiowych w języku...

Źródło: Badania własne.

Zauważamy, że zdecydowana większość, tj. aż 85,76% respondentów, wymienia powtarzanie słownictwa jako sposób uczenia się w domu. Duża liczba uczniów (76,27%) korzysta z notatek zrobionych podczas zajęć. Prawie 58% uczniów korzysta z Internetu. Innymi sposobami, jednak rzadziej wybieranymi, są: samodzielne wykonywanie ćwiczeń (20,68%), oglądanie programów telewizyjnych (16,27%) i korespondowanie z obcokrajowcem (12,88%). Wśród innych sposobów uczenia się języków obcych, które nie zostały wskazane w ankiecie, licealiści wymienili: słuchanie piosenek, korzystanie ze słowników i książek hiszpańskojęzycznych, oglądanie filmów w języku obcym, zakreślanie markerem trudniejszych treści, tłumaczenia, gry komputerowe oraz fiszki językowe.

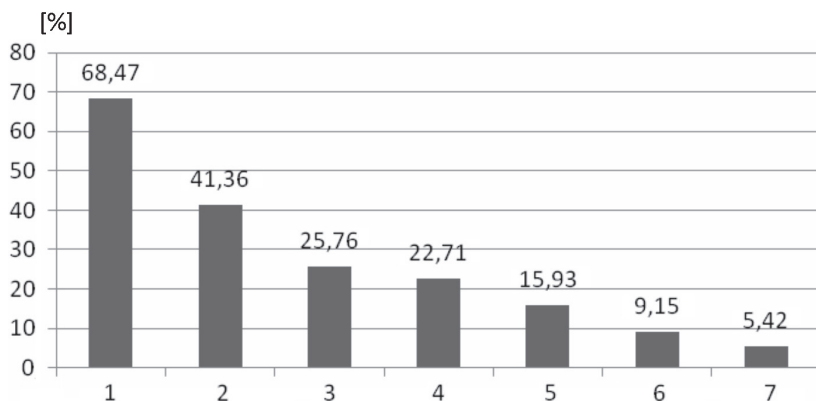
Wyniki ogólne (tj. wszystkie wyniki traktowane łącznie), jak również dla poszczególnych języków obcych analizowanych odrębnie, wskazują, że uczniowie najczęściej przede wszystkim powtarzają słownictwo i korzystają z notatek.

Trzecim sposobem uczenia się są zwykle źródła internetowe, za wyjątkiem języka rosyjskiego, w wypadku którego sposób ten wskazano jako czwartą z wybieranych metod, a na trzecim miejscu umieszczono czytanie tekstów.

3.5. Formy weryfikacji kompetencji

Kluczowym zagadnieniem dla ewaluacji jest forma weryfikowania nabytych kompetencji. Wyniki ogólne przedstawione są na wykresie 4.

Wykres 4. Jaka forma sprawdzania wiedzy odpowiada Ci najbardziej?

Objaśnienia: 1 – kartkówka; 2 – sprawdzian pisemny; 3 – dialogi; 4 – dyskusja; 5 – odpowiedź ustna; 6 – wypracowanie; 7 – inne

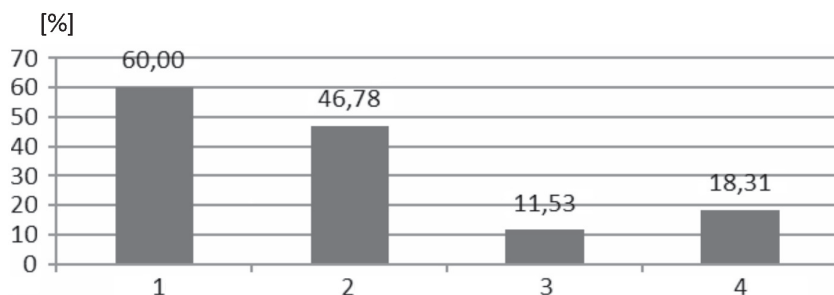
Źródło: Badania własne.

Preferowaną formą weryfikacji, którą wybrało 68,47% licealistów, jest kartkówka obejmująca stosunkowo małą część materiału; 41,36% wskazało sprawdzian. Ciekawa wydaje się obserwacja, że na trzecim, czwartym i piątym miejscu wymienione zostały kolejno: dialogi, dyskusja i odpowiedź ustna, podczas gdy mówienie uczniowie wymieniają najczęściej jako najważniejszą kompetencję językową. Powodem takiej sytuacji jest, moim zdaniem, fakt, iż odpowiedź ustna postrzegana jest przez uczniów jako sytuacja stresująca. Wśród innych form sprawdzania wiedzy uczniowie wymienili: pracę w grupach, pracę w parach, konkursy, projekty edukacyjne, zadania domowe, prezentacje multimedialne.

Wyniki szczegółowe (tj. oddzielnie dla poszczególnych języków) potwierdzają – w przypadku języków obcych takich, jak: francuski, hiszpański, niemiecki i włoski – że uczniowie preferują kartkówki i sprawdziany pisemne

jako formy sprawdzenia wiedzy. Uczący się języka rosyjskiego, odmiennie niż uczniowie w klasach z innym językiem obcym, wymienili odpowiedź ustną i dialogi, odpowiednio na pierwszym i drugim miejscu.

Ewaluacja, stanowiąc formę weryfikowania nabytych umiejętności, powinna uwzględniać także rolę nauczyciela, rodziców i wreszcie oceny w procesie uczenia się. Ogólne wyniki badań rzeczywiście wskazują, że uzyskanie dobrej oceny jest ważnym aspektem dla 60% uczniów. Jednak warto zauważyć, że dla 46,78% uczących się nie mniej ważna jest pochwała ze strony nauczyciela.

Wykres 5. Co jest dla Ciebie ważne w ocenianiu Twoich umiejętności w nauce drugiego języka obcego?

Objaśnienia: 1 – ocena (stopień szkolny); 2 – pochwała nauczyciela; 3 – pochwała rodziców/opiekunów; 4 – inne

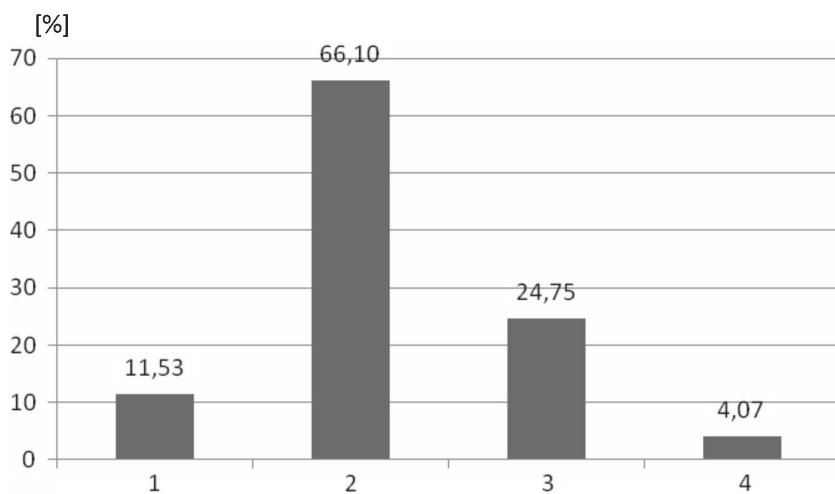
Źródło: Badania własne.

Możemy również dostrzec, że pochwała ze strony rodziców czy opiekunów odgrywa mniejszą rolę. Wśród odpowiedzi na pytanie, co jest ważne dla ocenianego, możemy odnaleźć następujące opinie: własne odczucia dotyczące umiejętności, porozumiewanie się z obcokrajowcem w języku, samoocena, przydatność języka obcego w dorosłym życiu, ocena własnych umiejętności, samodzielne ocenianie swojego poziomu wiedzy, samozadowolenie z posiadanych umiejętności, własne samopoczucie, własna satysfakcja.

W przypadku języka francuskiego można zauważyć pewną równowagę pomiędzy chęcią uzyskania dobrego stopnia a chęcią usłyszenia pochwały ze strony nauczyciela. Jeśli natomiast chodzi o język hiszpański, niemiecki, francuski i włoski, zdecydowana większość uczniów w przygotowaniu się do prac kontrolnych myśli o uzyskaniu dobrej oceny. Choć dla wielu ważna jest także chęć usłyszenia pochwały ze strony nauczyciela.

3.6. Systematyczność a przygotowywanie się do form weryfikacji

Wyniki ogólne pokazujące częstotliwość przygotowywania się uczniów do zajęć języka obcego przedstawia wykres 6.

Wykres 6. Kiedy zazwyczaj przygotowujesz się na następną lekcję drugiego języka obcego?

Objaśnienia: 1 – przygotowuję się systematycznie do zajęć; 2 – przygotowuję się jeden dzień przed zajęciami; 3 – poświęcam kilka minut przed zajęciami; 4 – inny sposób

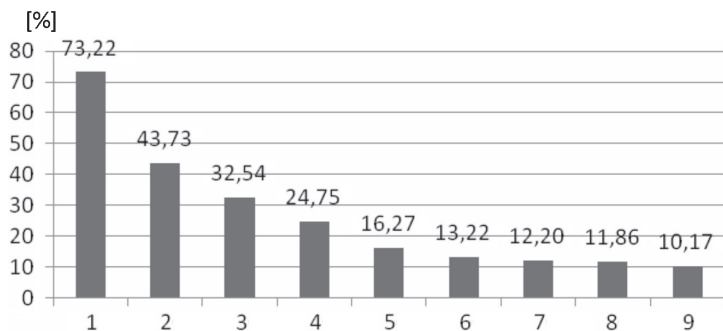
Źródło: Badania własne.

Wykres potwierdza, że najczęściej uczniowie (66,10%) odkładają przygotowanie się do zajęć do dnia poprzedzającego zajęcia w szkole, 24,75% uczniów natomiast poświęca na naukę kilka minut przed zajęciami. Wśród innych wypowiedzi uczniowie wymieniają: *przygotowuję się przed zajęciami; gdy jest sprawdzian; przygotowuję się w trakcie zajęć; w czasie innych zajęć; czasem w weekendy; jeśli mam czas wolny i chcę lepiej przyswoić materiał; dzień przed kartkówką lub sprawdzianem.*

3.7. Motywacja do nauki drugiego języka

Pojęcie motywacji do nauki języków obcych powraca często przy okazji omawiania różnych zagadnień dydaktyki, jest więc istotne zapytać o motywy, które przyświecają respondentom, ponieważ one również przyczyniają się do postępów w nauce języków obcych. Ankietowani zostali zapytani

o motywację, jaka przyświeca im w uczeniu się drugiego języka obcego (zob. wykres 7).

Wykres 7. Co zachęca Cię do nauki drugiego języka obcego?

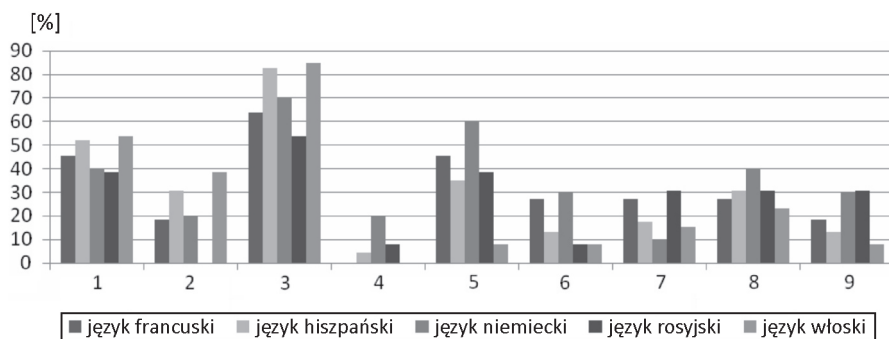
Objaśnienia: **1** – mogę porozumieć się za...; **2** – lubię uczyć się języków obcych; **3** – ze względu na przyszłą pracę; **4** – czytanie tekstów; **5** – chcę zaimponować innym; **6** – inne; **7** – chcę mieć kontakt z rodziną...; **8** – chcę zdać egzamin maturalny; **9** – mam zamiar kontynuować...

Źródło: Badania własne.

Biorąc pod uwagę wyniki wszystkich uczniów, można zanotować, że uczą się oni drugiego języka obcego w celach komunikacyjnych, ponieważ możliwość porozumienia się za granicą jest ważna dla 73,22%. Natomiast 43,73% uczniów lubi uczyć się języków obcych, a 32,54% ma na względzie przydatność znajomości drugiego języka obcego w przyszłej pracy zawodowej. Mniejszą motywacją do nauki drugiego języka obcego jest: czytanie tekstów (24,75%) czy chęć zaimponowania innym (16,27%). Dla niewielu uczniów (11,86%) chęć zdania egzaminu maturalnego stanowi motywację do nauki drugiego języka obcego. Wśród innych czynników motywujących 13,22% uczniów wyszczególnia: uczenie języka obcego w gimnazjum, chęć studiowania języka obcego, chęć wyjazdu do kraju, w którym mieszkańcy posługują się danym językiem, własna satysfakcja, przyjemność uczenia się języka obcego, szersze rozumienie świata, korzystanie z materiałów obcojęzycznych w Internecie, oglądanie filmów w języku obcym, przymus uczenia się drugiego języka.

Jeśli rozważamy szczegółowe wyniki dla wymienionych języków, to w przypadku języków francuskiego, hiszpańskiego, rosyjskiego i włoskiego kolejność wymienianych motywacji nie zmienia się: porozumiewanie się za granicą, przyjemność nauki i przyszła praca. Natomiast uczniowie uczący się języka niemieckiego, pomimo że na pierwszym miejscu również zaznaczyli chęć porozumiewania się za granicą, jednak już drugim powodem jest dla nich możliwość wykorzystania tego języka w pracy zawodowej, trzeci typ motywacji to przyjemność nauki. Możemy również porównać wyniki badań liniowo, tzn. biorąc pod uwagę tylko ankiety poszczególnych klas I, II, III. Wybór klas I, których wyniki przedstawia poniższy wykres, może posłużyć nam za przykład.

Decyzja o przedstawieniu wyników właśnie dla grup językowych klas I wynika z tego, że prezentacja danych może objąć wszystkie drugie języki nauczane w liceum, gdzie odbyło się badanie. Ma to związek z grupą języka rosyjskiego, którą po kilku latach nieobecności udało się utworzyć.

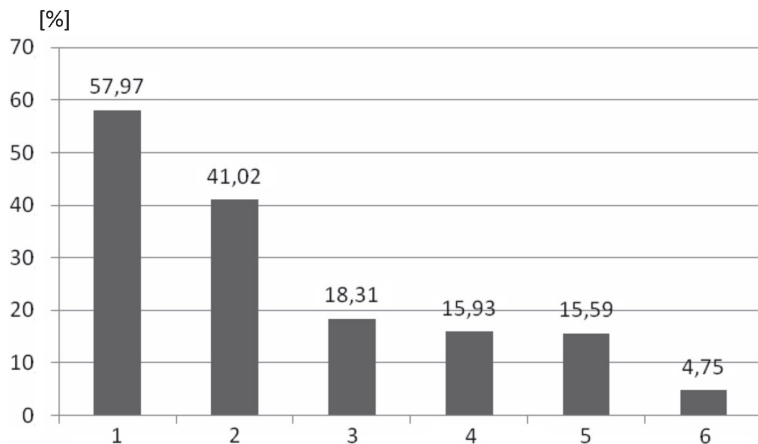
Wykres 8. Co zachęca Cię do nauki drugiego języka obcego? Porównanie opinii klas I
 Objasnienia: 1 – lubię uczyć się języków; 2 – chcę zdać egzamin maturalny; 3 – mogę porozumieć się za...; 4 – chcę mieć kontakt z rodziną...; 5 – ze względu na przyszłą pracę; 6 – mam zamiar kontynuować...; 7 – chcę zaimponować innym; 8 – czytanie tekstów; 9 – inne
 Źródło: Badania własne.

Dla uczniów klas I z językiem francuskim motywacją do nauki drugiego języka wiąże się z możliwością porozumienia się za granicą (63,64%), przyjemnością płynącą z nauki języków obcych (45,45%) oraz możliwością wykorzystania znajomości języka obcego w pracy (45,45%). W przypadku języka hiszpańskiego czynnikami motywującymi są porozumiewanie się za granicą (82,61%), przyjemność nauki języków obcych (52,17%), przyszła praca (34,78%). Uczący się języka niemieckiego jako czynniki motywujące wymieniają: porozumienie się za granicą (70%), przyszła praca (60%), przyjemność nauki (40%), czytanie tekstów (40%). Dla uczniów w klasach z językiem rosyjskim motywacją jest umiejętność porozumiewania się za granicą (53,85%), przyjemność nauki (38,46%), przyszła praca (38,46%). Uczniowie, którzy podjęli naukę języka włoskiego, uczynili to ze względu na chęć porozumiewania się za granicą (84,62%), przyjemność nauki tego języka (53,85%), egzamin maturalny (38,46%).

3.8. Co jest najłatwiejsze i najtrudniejsze w uczeniu się drugiego języka obcego

Uczniowie w czasie całego procesu uczenia się języka obcego nabywają określonych umiejętności związanych z opanowaniem kompetencji językowych

(mówienie, rozumienie tekstu czytanego, rozumienie ze słuchu, pisanie). Respondenci zapytani, które z umiejętności są dla nich łatwiejsze lub trudniejsze, wyrazili swoje subiektywne zdanie, które dla nauczyciela może być źródłem informacji dotyczących doboru materiału językowego, przygotowania określonych rodzajów ćwiczeń utrwalających bądź rozwijających daną kompetencję językową (zob. wykres 9).

Wykres 9. Co jest dla Ciebie najłatwiejsze w nauce drugiego języka obcego?

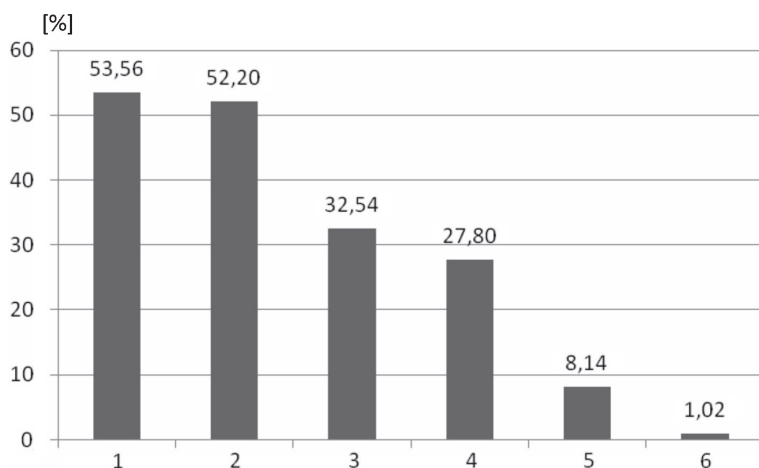
Objaśnienia: 1 – czytanie tekstów; 2 – mówienie; 3 – gramatyka; 4 – rozumienie ze słuchu; 5 – pisanie tekstów; 6 – inne

Źródło: Badania własne.

Ogólne wyniki pokazują, że dla uczniów uczących się drugiego języka obcego najłatwiejszą umiejętnością jest czytanie tekstów (57,97%), następnie mówienie (41,02%), natomiast nieliczni wskazują na gramatykę (18,31%), rozumienie ze słuchu (15,93%) i pisanie tekstów (15,59%).

W przypadku języków: francuskiego, hiszpańskiego i niemieckiego czytanie i mówienie postrzegane są jako kompetencje łatwiejsze do opanowania. W klasach z językiem rosyjskim respondenci wskazali mówienie (76,92%) i rozumienie ze słuchu (30,77%) jako kompetencje łatwiejsze. Natomiast w klasach z językiem włoskim najmniejszą trudność stanowi mówienie (51,28%), a następnie, w drugiej kolejności, czytanie tekstów (48,72%).

Wśród umiejętności językowych postrzeganych przez uczniów jako najtrudniejsze, co przedstawia poniższy wykres, zauważamy: rozumienie ze słuchu (53,56%), gramatykę (52,20%) i pisanie tekstów (32,54%).

Wykres 10. Co jest dla Ciebie najtrudniejsze w nauce drugiego języka obcego?

Objaśnienia: 1 – rozumienie ze słuchu; 2 – gramatyka; 3 – pisanie tekstów; 4 – mówienie; 5 – czytanie tekstów; 6 – inne

Źródło: Badania własne.

Wyniki szczegółowe prezentują się następująco.

Dla uczniów uczących się języka francuskiego najtrudniejszym zagadnieniem okazuje się gramatyka (60,87%), a następnie rozumienie ze słuchu (54,35%). W przypadku języka hiszpańskiego kolejność jest taka sama jak w wypadku badania dotyczącego w ogóle nauki języka obcego, a więc najtrudniejszymi kompetencjami są rozumienie ze słuchu (62,50%) i gramatyka (41,35%).

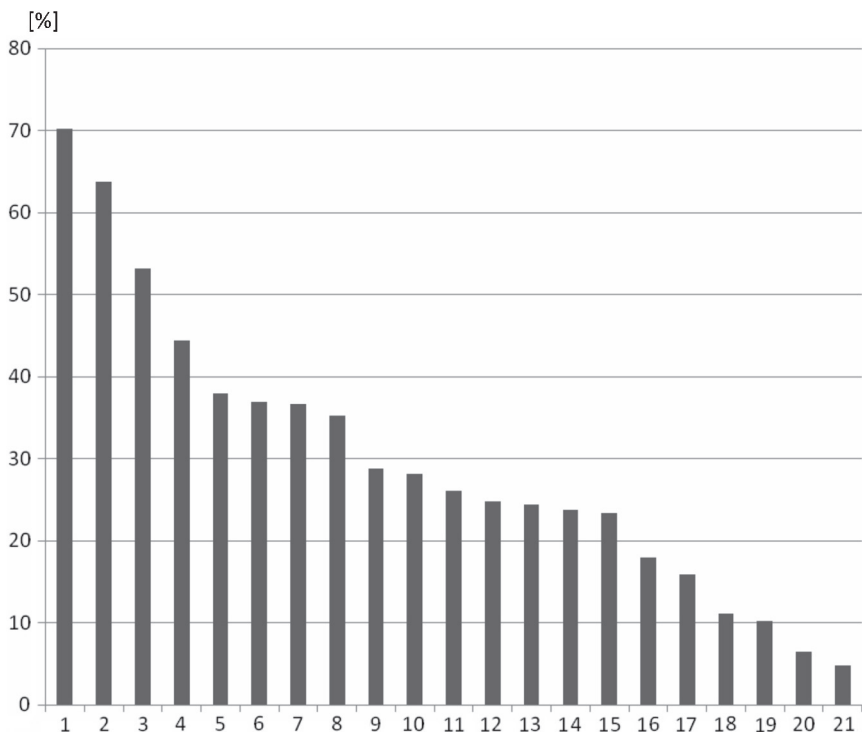
W przypadku języka niemieckiego obserwujemy zmianę kolejności. Dla uczniów uczących się tego języka najtrudniejsza jest gramatyka (63,44%), a w dalszej kolejności mówienie (41,94%) i rozumienie ze słuchu (39,78%). Jeśli chodzi o uczących się języka rosyjskiego, także ci uczniowie wskazują, że najtrudniejsza jest gramatyka (46,15%) i pisanie tekstów (46,15%), a następnie rozumienie ze słuchu (38,46%). W przypadku języka włoskiego jako najtrudniejsze kompetencje uczniowie wymieniają odpowiednio: rozumienie ze słuchu (66,67%), gramatykę (46,15%) oraz pisanie tekstów (38,46%).

Analiza wyników ankiety dla poszczególnych języków pozwala wnioskować, że podobne wskazania do wyników ogólnych występują w języku hiszpańskim i włoskim, a więc na pierwszym miejscu jest rozumienie ze słuchu, następnie gramatyka. Natomiast w przypadku języka francuskiego uczniowie wskazywali najczęściej kolejno: gramatykę i rozumienie ze słuchu. Analizując wyniki w klasach, gdzie nauczają się języka niemieckiego, respondenci wymieniali odpowiednio: gramatykę i mówienie, a w przypadku języka rosyjskiego – gramatykę i pisanie tekstów.

3.9. Tematy zajęć

Respondenci zostali zapytani, jakie tematy podobają im się najbardziej w nauce drugiego języka obcego. Poniższy wykres ilustruje preferencje uczniów dotyczące wyboru zagadnień (zob. wykres 11).

Wykres 11. Jakie tematy podobają Ci się najbardziej w nauce drugiego języka obcego?

Objaśnienia: 1 – zainteresowania/hobby; 2 – czas wolny; 3 – kuchnia (żywność); 4 – opis osoby; 5 – kultura; 6 – rodzina; 7 – turystyka; 8 – odzież; 9 – sztuka; 10 – zdrowie; 11 – opis pokoju/domu; 12 – społeczeństwo; 13 – przyroda; 14 – praca; 15 – krajobraz; 16 – nauka, studia; 17 – zabutki; 18 – religia; 19 – nowoczesne technologie; 20 – inne; 21 – ekologia

Źródło: Badania własne.

Wśród ulubionych tematów zajęć są: zainteresowania i hobby, czas wolny, kuchnia (żywność), opis osoby, kultura, rodzina. Mniejszym zainteresowaniem cieszą się następujące zagadnienia: praca, krajobraz, nauka. Poza zagadnieniami uwzględnionymi w ankiecie uczniowie wymienili: przydatne i często spotykane słownictwo, relacje międzyludzkie, sport, transport, wakacje, pogoda, dni tygodnia, miesiące, pory roku, zwierzęta, kolory.

4. Podsumowanie

Badanie ankietowe skoncentrowane na uczeniu się drugiego języka obcego pozwoliło wyciągnąć następujące wnioski, które mogą wzbogacić warsztat pracy nauczyciela:

1. Dla uczniów najważniejszą kompetencją jest mówienie (konwersacja) i rozumienie ze słuchu.
2. W ramach zajęć szkolnych liczba lekcji drugiego języka obcego jest wystarczająca.
3. Najczęściej wymienianymi sposobami uczenia się są: powtarzanie słownictwa, korzystanie z notatek i źródeł internetowych.
4. Preferowanymi formami sprawdzenia umiejętności językowych są kartkówka i sprawdzian.
5. W procesie oceniania istotną kwestią jest uzyskanie przez ucznia dobrej oceny oraz usłyszenie pochwały ze strony nauczyciela.
6. Do różnych form kontroli umiejętności językowych uczniowie najczęściej przygotowują się na dzień przed zapowiedzianym terminem sprawdzianu.

Wyniki przeprowadzonych badań ankietowych pozwoliły zgłębić proces ewaluacji i przyrzeć się mu z perspektywy ucznia. Analiza wniosków może przyczynić się do wzrostu efektywności nauczania poprzez dobór odpowiednich metod dydaktycznych i form kontroli umiejętności językowych uczniów.

Bibliografia

- AMYOTTE L., 1996: *Méthodes quantitatives. Application à la recherche en sciences humaines*. Québec: ERPI Sciences Humaines.
- DIADORI P. (red.), 2013: *Insegnare italiano a stranieri*. Firenze: Le Monnier.
- KACZMAREK S., 1996: *Badania marketingowe. Metody i techniki*. Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne.
- KOMOROWSKA H., 1999: *Metodyka nauczania języków obcych*. Warszawa: Wydawnictwa Szkole i Pedagogiczne.
- KOTLER P., 1994: *Marketing. Analiza, planowanie, wdrażanie i kontrola*. Warszawa: Gebethner i Ska.
- ZACZYŃSKI W., 2005: *Praca badawcza nauczyciela*. Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne.